

**MKB-BELEID 2.0,
een eerste aanzet**

22 oktober 2018
Michiel Linskens

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

Het MKB is divers. Naast de innovatieve koplopers zijn er starters (startups), snelle groeiers (scaleups) en het brede MKB. De eerste groepen hebben de laatste jaren veel steun gekregen vanuit de provincie. Naast oog voor innovatieve bedrijven, starters en groeiers, wil de provincie extra aandacht besteden aan het 'brede MKB'. Veel van deze bedrijven staan voor de uitdaging om zich verder toekomstbestendig te maken, bijvoorbeeld op het gebied van digitalisering, de toepassingen van data en duurzaamheid/energietransitie.

Het brede MKB vormt de meerderheid van de ondernemingen met personeel en is belangrijk voor de werkgelegenheid in onze regio. De provincie wil het brede MKB stimuleren en faciliteren om productiever en efficiënter te worden door versneld innovatieve (digitale) technologieën toe te passen en om hun afzetmarkt te vergroten. Vernieuwing en aanpassing zijn vooral een zaak van ondernemers zelf, maar het is van belang dat de provincie meebeweegt in ondersteuning en stimulerende acties voor het MKB.

“De komende jaren zullen ingrijpende veranderingen nieuwe eisen stellen aan de samenleving als geheel en dus ook aan de organisatie en het verdienvermogen van het bedrijfsleven. Internationale organisaties wijzen erop dat voortschrijdende digitalisering en verduurzaming tot grote transitieën zullen leiden. Samen met een golf aan nieuwe technologieën zullen die de basis leggen onder een nieuwe, vierde industriële revolutie. Het is voor de samenleving een enorme uitdaging om deze transitie in goede banen te leiden¹.”

Van alle bedrijven in de provincie Utrecht is 99% een MKB-bedrijf (tot 250 werknemers). De resterende bedrijven betreft bedrijven met een beursnotering, een bekende (inter)nationale naam en/of herkenbare merken (zogenaamde corporates). Vanuit dit perspectief kan het MKB-beleid van de provincie Utrecht ook omschreven worden als economisch beleid voor ondernemers in de provincie Utrecht. In ons beleid richten we ons op midden-, klein- en micro-MKB².

Dit document moet beschouwd worden als een eerste aanzet voor MKB-beleid van de provincie Utrecht met daaruit volgende maatregelen en activiteiten. Het sluit aan bij de wens van Provinciale Staten om meer aandacht te besteden aan het brede MKB inclusief de maakindustrie. We maken een onderscheid in activiteiten die lopen en/of in ontwikkeling zijn en mogelijk nieuwe activiteiten die na de provinciale statenverkiezingen vastgesteld en uitgevoerd kunnen worden.

¹ Bron: Jaarbericht Staat van het MKB 2017, Nederlands Comité voor Ondernemerschap en Financiering

² Micro: 2-9 m/v; klein: 10-49 m/v; midden: 50 – 249 m/v; groot: >250 m/v.

HOOFDSTUK 2 ECONOMISCH BELEID PROVINCIE UTRECHT

2.1 Inleiding

Het economisch beleid van de provincie Utrecht is robuust en richt zich op ruimtelijke economie, internationalisering, innovatie en aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt. De basis hiervoor ligt in de economische visie van 2011 (eerste drie onderdelen) en in 2018 met de beleidsnotitie onderwijs-arbeidsmarkt. Alle onderdelen zijn (ook) gericht op het MKB, soms heel specifiek (zoals internationalisering), soms generiek (zoals ruimtelijke economie en onderwijs-arbeidsmarkt). Het innovatiebeleid (met de komst van de Economic Board Utrecht in 2013 grotendeels daar onder gebracht) is gericht op stimulering, maar niet specifiek gericht op één doelgroep.

2.2 Ondersteunen brede MKB

Het onderdeel dat in dit beeld ontbreekt, is het ondersteunen van het brede MKB in hun bedrijfsvoering en levensvatbaarheid. In principe zijn dit vraagstukken waar het MKB zelf voor aan de lat staat, maar in sommige situaties kan het zinvol zijn dat de overheid bijspringt. Dit kan dan gaan om bijvoorbeeld:

- de versnelling van maatschappelijke ontwikkelingen (zoals digitalisering, robotisering en open data)
- financieringsvraagstukken (zoals opvolging, vroege fase signalering, financieringsaanvragen)
- doorgroeimogelijkheden en -wensen (vergroten markt, internationalisering).

In deze gevallen kan een ondersteunende, faciliterende en soms stimulerende rol van de overheid zinvol zijn.

2.3 Inzet overheden

Kijken we naar andere provincies, dan zien we dat veel provincies zich ook in belangrijke mate richten op het stimuleren van innovatie. Dit blijkt ook uit de MKB Samenwerkingsagenda, die tot voor kort sterk gericht was op het innovatieve MKB en het laten landen van innovaties bij het (brede) MKB (wel vaak de koplopers). Met de MKB Samenwerkingsagenda 2018-2019 en het Actieplan MKB willen betrokken partijen zich ook nadrukkelijk richten op het brede MKB, en dan met name het peloton (80% van het MKB). Deze beweging sluit goed aan bij de wensen van PS om ook aandacht te besteden aan het brede MKB, de maakindustrie en (in de slipstream) de aandacht voor VMBO en MBO. Een dergelijke beweging is ook waar te nemen bij andere provincies, zoals Gelderland.

HOOFDSTUK 3 INZET PROVINCIE UTRECHT

3.1 Inleiding

De ondersteuning van het MKB door de provincie is de laatste jaren voornamelijk gericht op het innovatieve MKB. De MKB-samenwerkingsagenda³ van Rijk en provincies is hierop ook altijd gericht. De laatste tijd ontstaat meer bewustzijn – zowel bij het Rijk als bij de provincie - rondom het belang van het brede MKB en de uitdagingen waar zij voor worden gesteld. De provincie wil nadrukkelijk meer aandacht besteden aan dit brede MKB. Veel van deze bedrijven staan voor de uitdaging om hun bedrijf verder toekomstbestendig te maken, bijvoorbeeld op het gebied van digitalisering en de toepassingen van data. Het is van belang om deze groep bedrijven te stimuleren om productiever en efficiënter te worden door versneld innovatieve (digitale) technologieën toe te passen en meer over de grens te kijken om hun afzetmarkt te vergroten. Hiervoor wordt door het Rijk een samenhangende aanpak van maatregelen ontwikkeld die is vormgegeven met het MKB Actieplan. Naast opgaven en acties waar het Rijk zelf voor aan de lat staat bevat het MKB Actieplan ook opgaven waarop zowel het ministerie van EZK als regionale partijen ambities hebben. Op een aantal daarvan hebben de samenwerkende partijen concrete acties geformuleerd, onder meer voor de versnelling van de digitalisering van het MKB, het aanpakken van het tekort aan vakmensen, het aanjagen van regionale financieringstafels en de voorlichtingsactiviteiten aan het MKB door de Kamer van Koophandel.

Sinds 2016 hebben MKB-bedrijven met personeel het grootste aandeel aan de groei in werkgelegenheid. De groei is echter niet overal even sterk: er is een kleine groep sterke groeiers (~2,5%) die een groot gedeelte van de nieuwe banen voor zijn rekening neemt. Daarnaast is er een hele grote groep (~90% van de bedrijven) die niet of nauwelijks groeit in werkgelegenheid. De basis van groei is een sterk verdienvermogen ofwel hoge productiviteit. Binnen het MKB zien we een belangrijke tweedeling: 20% van alle bedrijven heeft een aanzienlijk hogere productiviteit dan de overige 80% van de bedrijven. Dit beeld is gelijk over sectoren heen.

Om ervoor te zorgen dat het MKB zijn belangrijke bijdrage aan de economie kan blijven behouden, en de tweedeling van 'sterke groeiers' en 'de rest' niet verder uit elkaar komt te liggen is actie nodig om de goede randvoorwaarden in Nederland aan te passen aan de nieuwe ontwikkelingen in de markt. Dat vraagt niet alleen iets van de ondernemer en zijn netwerk, maar het gehele veld aan betrokkenen om de ondernemer heen (o.a. overheid, branches, financiers, onderwijs)⁴.

3.2 Rol van de provincie

In ons nieuwe MKB-beleid hanteren we de volgende uitgangspunten:

1. De ondernemers zijn in de eerste plaats zelf aan zet om in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen
2. Het ruimtelijk economisch beleid van de provincie is leidend

³ Zie ook de statenbrief van 12-06-2018 over MKB-samenwerkingsagenda 2018-2019 (2018BEM61)

⁴ Bron: Jaarbericht Staat van het MKB 2017, Nederlands Comité voor Ondernemerschap en Financiering

NOTITIE

3. Het provinciaal beleid is vraag gestuurd
4. De provincie richt haar beleid (ondersteuning, stimulerende activiteiten) voor ondernemers transparant en klantvriendelijk in
5. De provincie heeft vooral een stimulerende en faciliterende rol in situaties waarin de markt zelf tekort schiet
6. De ondernemers dragen zelf aantoonbaar bij (financieel of 'in kind')
7. De provincie stemt regelmatig af met vertegenwoordigers van ondernemers in de regio
8. De voorgenomen activiteiten sluiten zoveel mogelijk aan op initiatieven in de regio.

3.3 Hoofdpijnen MKB-beleid

De provincie wil zich inzetten met een tweesporen beleid voor het MKB:

1. beleid gericht op innovatie (specifiek)
2. beleid gericht op het brede MKB (generiek)

Daarnaast besteedt de provincie apart aandacht aan de volgende onderwerpen:

- A. Aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt (generiek)
- B. Internationalisering (specifiek).

1. Beleid gericht op innovatie (specifiek, niet één doelgroep)

Het beleid van de provincie Utrecht gericht op innovatiestimulering is de laatste jaren sterk ontwikkeld. Met het instellen van de Economic Board Utrecht in 2013 is een organisatie ontstaan die zich inzet om op een innovatieve manier maatschappelijke vraagstukken om te zetten in economische kansen. De provincie heeft € 20 miljoen gereserveerd voor cofinanciering van projecten die bijdragen aan de Strategische Agenda 2013-2020 van de EBU. Daarnaast maakt de EBU ook gebruik van financieringsmogelijkheden van andere publieke en private partijen. Doelstelling van het beleid is om kansrijke innovaties of bedrijven sneller te laten doorgroeien naar een nationaal of internationaal niveau.

Kenmerken van dit beleid zijn:

- Middelen en instrumenten inzetten om innovatie te stimuleren voor de aanpak van maatschappelijke vraagstukken
- Niet alleen gericht op MKB ,maar ook op kennisinstellingen en overheden (zowel provincie zelf als gemeenten)
- Samenhang en synergie realiseren tussen bestaande nationale en regionale instrumenten voor deze doelgroep.
- Ondersteuning en financiering meer transparant en toegankelijk maken.

2. Beleid gericht op het brede MKB (generiek)

Het beleid van de provincie Utrecht voor het brede MKB heeft de laatste twee jaar meer aandacht gekregen. Er is behoefte aan een duidelijk beleid voor het brede MKB en in het bijzonder de maakindustrie en de werkgelegenheid op VMBO- en MBO-niveau. In de MKB-samenwerkingsagenda 2018-2019 wordt dit nu onderkend en hebben partners aangegeven meer aandacht te willen besteden aan het brede MKB . Doelstelling is om de werkgelegenheid te bevorderen en de vitaliteit van de regionale economie te versterken.

NOTITIE

Kenmerken van het brede-MKB beleid zijn:

- Ondersteuning bieden bij uitdagingen om het bedrijf verder toekomstbestendig te maken
- Stimuleren dat bedrijven versneld innovatieve (digitale) technologieën toepassen en zoeken naar het vergroten van hun afzetmarkt
- Begeleiden van de versterking van het MKB om werkgelegenheid te behouden en te vergroten
- Het ontwikkelen van een samenhangende aanpak van maatregelen, goed afgestemd met het Rijk.

A. Aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt (generiek)

De provincie wil - samen met gemeenten, georganiseerd bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen en de EBU - vanuit een faciliterende en verbindende rol het onderwijs beter laten aansluiten op de regionale economie en arbeidsmarkt. Hiervoor is een apart beleidstraject ontwikkeld, vastgelegd in de beleidsnotitie *Verbeteren aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt* (vastgesteld door PS op 5 februari 2018) en een Uitvoeringsverordening subsidie Aansluiting Onderwijs-arbeidsmarkt (april 2018). Voor dit beleid is een apart budget gereserveerd.

Recente voorbeelden op dit beleidsterrein zijn de ondersteuning van diverse Technetten (Eemland en Amstel & Venen), de oprichting van de Technologieraad regio Utrecht (TRU) en het in oprichting zijnde vakcentrum voor de maakindustrie. De eerste twee voorbeelden laten zien hoe partners op subregionaal niveau de handen ineenslaat om de aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven te verbeteren. Doel van de TRU is om goede voorbeelden op grotere schaal te delen.

Kenmerken van het beleid aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt:

- Gericht op het brede MKB
- Ontwikkelen van ondersteuning van MKB met alle betrokken partners
- Uitgaan van de vraag en de inzet van het regionale MKB.

B. Internationalisering (specifiek)

De internationale omgeving verandert in een rap tempo, waarbij de internationale concurrentie steeds manifester wordt op het niveau van regio's en steden. Voor de regio Utrecht zijn onder andere de Brexit en de komst van EMA belangrijke ontwikkelingen. Het beleid richt zich op twee sporen:

- a. Acquisitie: de vestiging van buitenlandse bedrijven en het versterken van een aantrekkelijk vestigingsklimaat
- b. Handel: het stimuleren van internationale handelsbetrekkingen tussen ondernemers in de regio Utrecht en interessante regio's in Europa, de VS en Azië.

Een samenwerkingsverband van de gemeenten Utrecht en Amersfoort en de provincie Utrecht (Team Internationaal) zorgt, in nauwe afstemming met de EBU, voor de uitvoering van zowel acquisitie als internationale handel.

Kenmerken van het internationaliseringsbeleid:

- Gericht op een specifieke groep MKB-ers die zich willen vestigen in Nederland of die zich internationaal willen versterken.

3.4 Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM)

ROM's zijn een belangrijk instrument van zowel EZK als betrokken provincies in de innovatiestimulering en internationalisering van het MKB en zijn een belangrijke schakel in de verbinding tussen Rijk en regio op het vlak van regionaal en landelijk innovatiebeleid. In september 2018 is de provincie Utrecht samen met gemeenten Utrecht, Amersfoort en Hilversum, Universiteit Utrecht en EBU een verkenning gestart naar een ROM voor de regio Utrecht. Met een ROM krijgt de regio beter toegang tot de middelen van de nieuwe nationale investeringsinstelling Invest-NL (€ 2,5 miljard). De verkenning moet uitwijzen in hoeverre deze organisatie een rol kan spelen bij de genoemde beleidsterreinen.

HOOFDSTUK 4 BELEID GERICHT OP INNOVATIE

4.1 Inleiding

In een tijd waarin technologische ontwikkelingen razendsnel gaan en waarin verduurzaming geen optie maar noodzaak is, is er geen ruimte voor bedrijven om een pas op de plaats te maken. Ontwikkeling en toepassing van nieuwe kennis & technologie is onontbeerlijk om concurrerend te blijven en maatschappelijke problemen tot oplossing te brengen. Dit vereist een kennis- en innovatieklimaat dat hierop is toegesneden. Zowel regio's als EZK spannen zich hiervoor in.

4.2 Huidige inzet provincie Utrecht

4.2.1 Instrumentarium provincie

De provincie beschikt over diverse instrumenten om het kennis- en innovatieklimaat te bevorderen. Het betreft de EBU support organisatie, de EBU verordening en de EFRO-middelen.

Economic Board Utrecht (EBU)

De middelen voor innovatiestimulering zijn rechtstreeks gekoppeld aan de Strategische Agenda van de EBU. De EBU stimuleert, initieert en beoordeelt vanuit een triple-helix benadering (Ondernemingen, Overheden en Onderzoek/Onderwijsinstellingen) innovatieve projecten binnen de thema's Groen, Gezond en Slim. We ondersteunen de EBU support organisatie met een jaarlijkse bijdrage, nemen bestuurlijk deel aan het Kernteam en de clusters EBU-HCA en EBU-Internationaal.

Uitvoeringsorganisatie EBU

Via de uitvoeringsverordening EBU ondersteunen we initiatieven die bijdragen aan een gezonde leefomgeving en tegelijkertijd zorgen voor extra banen en investeringen (Strategische Agenda EBU 2013-2020). Onderstaande organisaties en fondsen (4.2.2) worden voor een belangrijk deel mogelijk gemaakt door de EBU en de middelen die de provincie beschikbaar heeft gesteld via de EBU-verordening.

EFRO

EFRO is een Europees structuur- en investeringsfonds. De EFRO-programma's dienen om de concurrentiekracht van regio's te versterken. Hoofdthema's in de Nederlandse landsdelige programma's zijn innovatie en koolstofarme economie, waarbij het MKB de belangrijkste doelgroep is. De EFRO middelen voor innovatie worden benut voor valorisatie, proeftuinen, R&D-samenwerking en clustervorming. De investeringen betreffen subsidies of leningen. De provincie werkt hierin samen met gemeenten en EBU.

4.2.2 Voorbeelden van projecten

Afgelopen jaren is een groot aantal projecten gefinancierd met behulp van bovengenoemd instrumentarium. Onderstaande voorbeelden zijn illustratief, het betreft geen compleet overzicht.

NOTITIE

DGG

Dutch Game Garden kan beschouwd worden als de Utrechtse aanjager van de Nederlandse game industrie en wordt mogelijk gemaakt door de provincie Utrecht, de gemeente Utrecht en de EBU. DGG biedt starters en volwassen bedrijven werkruimtes tegen betaalbare en flexibele tarieven en begeleidt jonge ondernemers via het zogenaamde incubator-programma. Ook (co)organiseert DGG game-evenementen zoals Indigo en Global Game Jam, maandelijkse netwerklunches en masterclasses en beheert het een sociaal netwerk voor studenten en professionals uit de industrie. Dutch Game Garden koppelt kennisinstellingen, ondernemers en financiers aan elkaar.

Startup Utrecht

Startup Utrecht, onderdeel van de landelijk organisatie StartupDelta, is een platformorganisatie voor startersbegeleiding. De netwerkorganisatie is gericht op het bijeenbrengen van initiatieven, kennis, een netwerk en financiering. Doel is om het startup klimaat in de regio Utrecht te verbeteren. Naast het organiseren van bijeenkomsten, het bieden van toegang tot corporates en launching customers, organiseert Startup Utrecht pitch-sessies waarbij kansrijke ondernemers hun idee kunnen pitchen aan banken. De provincie heeft bijgedragen aan Startup Utrecht.

MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT)

De MIT stimuleert innovatie in het MKB via kennisvouchers, haalbaarheidsprojecten en/of R&D-samenwerkingsprojecten. De MIT heeft een duidelijke meerwaarde in de kennis-innovatieketen en wordt door het MKB sterk gewaardeerd⁵. De provincie voert de regeling uit in nauwe samenwerking met EBU en het Rijk.

Regeneratieve geneeskunde

Regeneratieve geneeskunde verhoogt de kwaliteit van leven en versterkt de economie. Het stimuleert en gebruikt de helende krachten van het lichaam om ziek weefsel en organen te herstellen. Op het terrein van regeneratieve geneeskunde werken vier regio's (provincie en universitair medisch centrum), het Rijk en gezondheidsfondsen aan het stimuleren van deze ontwikkeling. UU, UMCUtrecht en het Hubrecht Instituut zijn in de regio Utrecht zeer belangrijke spelers op het gebied van regeneratieve geneeskunde. De provincie Utrecht ondersteunt deze ontwikkeling.

Fondsen

De provincie Utrecht heeft samen met EBU en andere partners een aantal fondsen opgericht ter ondersteuning van het innovatie MKB:

- Het 'Nul-op-de-meter' Marktintroductiefonds (NOM-MIF)
- Het Groen, Gezond, Slim Fonds.

NOM-MIF biedt financiering voor renovaties en verbouwingen van bestaande woningen naar 'nul-op-de-meter'. Met het NOM-MIF willen we bijdragen aan de ontwikkeling van 'nul-op-de-meter' concepten en opschaling van het aantal 'nul-op-de-meter' renovaties. Om crowdfunding nog aantrekkelijker te maken is het Groen, Gezond, Slim fonds opgezet. Via de EBU kan een bedrijf tot

⁵ Bron: MKB samenwerkingsagenda 2018-2019

Aanzet MKB-beleid 2.0/ 22-10-2018

NOTITIE

25% financiering ontvangen in de vorm van een lening als de rest van de financieringsvraag via een crowdfunding platform wordt opgehaald of via een kredietunie.

Healthy Urban Living Fondsen

De provincie Utrecht heeft samen met gemeenten Utrecht en Amersfoort, UMCUtrecht en EBU een fonds mogelijk gemaakt voor gezond stedelijk leven (omvang € 15 miljoen), met een bijdrage van € 8,8 miljoen van EFRO. Het fonds wordt ingericht door EBU en zal medio 2019 operationeel zijn.

4.3 Te overwegen nieuwe activiteiten

Innovatie in eigen organisatie

Er zijn diverse mogelijkheden om in de eigen organisatie innovaties te stimuleren. Enkele voorbeelden zijn:

- Small Business Innovation Research (SBIR)
- Provincie als launching customer
- Startup in residence (startende ondernemers worden uitgedaagd om met creatieve en innovatieve oplossingen te komen voor provinciale opgaven)
- Participeren in netwerk met startup officers voor het vergroten van het startup bewustzijn in de eigen organisatie (onderdeel van Startup Delta).

HOOFDSTUK 5 BELEID GERICHT OP HET BREDE MKB

5.1 Inleiding

Het huidige economische beleid bevat een flink aantal instrumenten gericht op het innovatieve MKB (mede gebaseerd op een eerder overzicht van MKB-instrumenten van de EBU, dat we in het verleden aan PS hebben gestuurd). De ondersteuning van het brede MKB in hun bedrijfsvoering en levensvatbaarheid heeft in 2018 vorm gekregen door het opvolgingsbeleid, dat we hebben ingevoerd. Ook starten we met de uitvoering van de Smart Industry Hub. De vraag is op welke wijze wij verder invulling willen en kunnen geven aan het ondersteunen van het brede MKB.

Mogelijkheden die hieronder geschetst worden zijn onder andere vroege fase signalering (MKBDoorgaan), honorering van financiering (17% van de financieringsaanvragen door het MKB bij banken wordt afgewezen – in EU is dat 2-4%) en digitalisering.

5.2 Huidige inzet provincie Utrecht

5.2.1 Economisch beleid

Werklocaties

Via het ruimtelijk economisch beleid willen we ervoor zorgen dat vraag naar en aanbod van werklocaties in evenwicht zijn, zowel kwantitatief als kwalitatief. Waar mogelijk wordt (uitbreiding van) het bestaande bedrijfsleven ruimtelijk gefaciliteerd. We creëren aantrekkelijke interactiemilieus met een goed aanbod aan voorzieningen, goed ontsloten, nabij knooppunten. Specifieke werklocaties zijn en blijven nodig voor economische activiteiten die zich niet laten mengen. We ondersteunen gemeenten en marktpartijen bij het op orde houden van de kwaliteit van bestaande werklocaties en het transformeren van verouderde werklocaties naar nieuwe woon- of woon/werkgebieden (integrale gebiedsontwikkeling). De Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (OMU) speelt hier een belangrijke rol in.

Smart Industry Hub

Met de nieuwe agenda Smart Industry 2018-2021 zetten betrokken partijen in op een aantal versnellingsprojecten (w.o. fieldlabs, onderzoek, skills en digitale omgeving). Doel van de agenda is om bij te dragen aan meer groei, meer werkgelegenheid en minder gebruik van grondstoffen en energie in de industrie. Er zijn drie prioriteiten:

- verbreden toepassing en bereik van MKB-bedrijven
- investeren in de kennis en vaardigheden van werknemers (skills).
- versterken van mogelijkheden tot veilige en effectieve data-uitwisseling in de keten.

De provincie Utrecht werkt samen met provincies Noord Holland en Flevoland (landsdeel Noordwest) aan een regionale Smart Industry Hub. Deze Hub heft twee doelen, namelijk het versterken van de samenwerking op regionaal niveau tussen alle partners en het creëren van één loket voor ondernemers in de regio. Er zijn bijdragen vanuit Rijk en EFRO. De Hub is zowel gericht op het brede MKB als op het stimuleren van innovatie.

NOTITIE

Opvolging MKB-bedrijven

In de Statenvergadering van 5 februari 2018 is vastgesteld dat beleid moet worden ontwikkeld om de opvolgingsproblematiek bij MKB- familiebedrijven en andere MKB-bedrijven te verminderen en daarvoor voor een periode van 3 jaar € 35.000,= per jaar te reserveren. De aanpak die in 2018 met een aantal partners is ontwikkeld (Statenbrief van 19 september 2018 over de voortgang aanpak opvolgingsproblematiek MKB (familiebedrijven)), voeren we in 2019 verder uit.

MKBDoorgaan

Door een veranderende economie en veranderende wet- en regelgeving verstrekken banken minder snel leningen. Een in de kern gezond bedrijf kan daardoor in de problemen komen, met alle (ook personele) gevolgen van dien. Het doel van MKBDoorgaan.nl is om door middel van vroeg signalering en het beschikbaar hebben van alle 'medicijnen' te voorkomen dat bedrijven voortijdig failliet gaan. MKBDoorgaan is al met succes actief in vijf provincies. De provincie Utrecht zal een pilot met MKB Doorgaan ondersteunen.

5.2.2 Andere beleidsterreinen

Ondernemers in recreatie en toerisme

De provincie ziet goed ondernemerschap en innovatie van bedrijven in de branche (m.n. MKB) als voorwaarde voor een duurzame en aantrekkelijke regio. De provincie ondersteunt toeristisch ondernemerschap in ruimtelijke plannen en regelgeving waarin plaats is voor vernieuwing en ondernemerschap. De provincie wil een belangrijke bijdrage leveren aan informatievoorziening en het openstellen van data voor de sector. Zij wil hierin een trekkende en faciliterende rol vervullen.

Fonds voor energietransitie

Het Energiefonds Utrecht beoogt initiatiefnemers (waaronder MKB-bedrijven) die willen investeren in energiebesparing en duurzame opwek een extra duwtje in de rug te geven door het verstrekken van een lening of garantstelling of door het aangaan van een participatie. Het fonds heeft een aanjaagfunctie, zowel bedoeld voor de groene koplopers die bereid zijn risico's te nemen, als ook voor de volgers die, overtuigd door succesvolle voorbeelden elders, een gebaand pad kiezen.

5.3 Te overwegen nieuwe activiteiten

Versnellen digitalisering mkb

Voor veel MKB-bedrijven is het een grote stap om de kansen die digitalisering biedt, goed te benutten. Het doel van (EZK) programma 'Versnelling digitalisering MKB', is om kenniscirculatie over (digitale) technologie voor het bredere MKB te stimuleren. Naast een impuls op voorlichting (in samenwerking met de Kamer van Koophandel) wil het Rijk inzetten op opschaling van regionale initiatieven (zogenaamde 'regionale praktijktesten'). Focus ligt hierbij op kennis over technologieën die bijdragen aan productiviteit, zoals big data, automatisering en online sales en marketing. Binnen de Retailagenda bijvoorbeeld wordt samen met gemeenten gewerkt aan een living-lab netwerk waarbij ondernemers met hulp van kennisinstellingen experimenteren en de kennis delen. Het Rijk wil ondersteunen om kansrijke regionale initiatieven in kaart te brengen, op te schalen en uit te

NOTITIE

bouwen, door aan te sluiten bij regio's, die hiermee iets willen. We zullen de rol die de provincie hierin kan spelen moeten onderzoeken.

Financiering groei

Bedrijven hebben financiering nodig om te kunnen innoveren en groeien. Er is in beginsel op diverse niveaus (internationaal, nationaal, regionaal) kapitaal beschikbaar. Uit recente onderzoeken (Staat van het MKB 2017) blijkt echter dat een derde van de MKB-bedrijven moeite heeft om de groei te financieren. De match van vraag en aanbod is een uitdaging, waarbij steeds vaker combinaties van verschillende soorten financieringen en financiers nodig zijn. Onderzocht moet worden op welke wijze de provincie (maar ook de ROM) hierin een rol kunnen spelen.

HOOFDSTUK 6 HOE VERDER?

6.1 Inleiding

Op basis van deze eerste aanzet voor MKB-beleid willen we het gesprek aangaan met PS over de invulling van het beleid op hoofdlijnen (vergelijkbaar met onze aanpak voor aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt). Voor de concrete uitvoering van ons beleid is de verkenning naar een ROM van belang. Uit werkbezoeken met andere ROM's blijkt dat sommigen ook zorg dragen voor de uitvoering van beleid voor het brede MKB.

6.2 Ontbreken van informatie

Om heel gericht en verantwoord keuzen te maken is het belangrijk een scherp beeld te krijgen van het MKB in onze regio (een soort 'Staat van het MKB in Utrecht'). Ook is het nuttig om scherper in beeld te hebben hoe andere provincies hun beleid hebben gericht op het brede MKB. Op een recent landelijk overleg met provincies blijkt dat meerdere provincies (en het Rijk) zich deze vraag stellen (mede als gevolg van de vernieuwing van de Samenwerkingsagenda MKB en het bijbehorende Actieplan).

In de eerste plaats is het zinvol om het MKB kwantitatief goed in kaart te brengen. Wij denken dan bijvoorbeeld aan de verdeling van het MKB in de belangrijkste sectoren, de verdeling in grootte, de aanwezigheid in de verschillende deelregio's (zie Economisch Beeld Utrecht+).

Ten tweede, het kwalitatieve deel, waar het MKB werkelijk behoefte aan heeft (vraag gestuurd beleid), zal meer tijd vergen. Dit onderzoek kan ook van waarde zijn in het proces om te komen tot een ROM, die bijdraagt aan de behoeften van het bedrijfsleven.

Ten derde willen wij op hoofdlijnen het beleid gericht op het brede MKB van de andere provincies in kaart brengen.

Beschikken we over bovengenoemde informatie, dan zijn wij goed in staat om de juiste keuzen te maken in ondersteunen en stimuleren van het brede MKB.

6.3 Onze aanpak

Bij de uitvoering van onze aanpak nodigen wij leden van PS uit om mee te denken over de vragen die we in het onderzoek aan de orde kunnen stellen en op basis van de resultaten mee te denken over een zinvolle invulling van de provinciale rol. Dit moet dan uiteindelijk leiden tot een provinciaal beleid, gericht op het brede MKB. Tegelijkertijd werken wij aan een herijking van het economisch beleid van de provincie Utrecht en aan de verkenning naar een ROM. Deze drie sporen stemmen we op elkaar af en kunnen elkaar, waar nodig, versterken.

De planning ziet er op hoofdlijnen als volgt uit:

November 2018	Informeren PS via statenbrief
December 2018	Gesprek met aantal leden van PS over o.a. onderzoeksvragen
1 ^e kwartaal 2019	Uitvoeren onderzoek naar wensen en behoeften (brede) MKB
2 ^e kwartaal 2019	Vaststellen provinciaal beleid gericht op het brede MKB.